

E-business en BTW: nieuwe business in een verouderd maatpak?

Guy Decoene

Partner Deloitte & Touche
VAT & Customs Department

De aanpassingen die in de loop der jaren aan het Europese BTW-stelsel aangebracht zijn, kunnen niet verhinderen dat er zich ouderdomsverschijnselen manifesteren als de elektronische handel in al haar facetten in dit rigide maatpak moet gestoken worden.

De Europese Commissie is zich bewust van de knelpunten en heeft recent een voorstel uitgebracht met betrekking tot een aanpassing van de BTW-behandeling van bepaalde producten en diensten die via het internet worden verschaft.

Inleiding

We staan er niet elke dag bij stil maar het BTW-stelsel is ondertussen reeds 30 jaar geleden geïntroduceerd. De aanpassingen die in de loop der jaren aan het Europese BTW-stelsel aangebracht zijn, kunnen niet verhinderen dat er zich ouderdomsverschijnselen manifesteren als de elektronische handel in al haar facetten in dit rigide maatpak moet gestoken worden.

De Europese Commissie is zich bewust van de knelpunten en heeft recent een voorstel uitgebracht met betrekking tot een aanpassing van de BTW-behandeling van bepaalde producten en diensten die via het internet worden verschaft. Deze bijdrage bespreekt in een eerste punt de verschillende categorieën van elektronische handel en hun toepasselijke BTW-regeling. Waar nodig wordt gewezen op de tekortkomingen van het huidige systeem. In een tweede punt wordt de aandacht gevestigd op de voorstellen van de Europese commissie.

Elektronische handel is snel "big business" aan het worden, zowel op wereldschaal als in Europa. De getallen die gehanteerd worden door de Europese Commissie wijzen erop dat men voor de Europese markt voor elektronische handel, momenteel goed voor 17 miljard

dollar per jaar, tegen 2003 een omzet van 340 miljard dollar verwacht. Hier rijzen onmiddellijk vragen omtrent het vermogen van de nationale overheden om hun belastinginkomsten in verband met deze activiteiten te vrijwaren. De nood voor de lidstaten om in het bijzonder de BTW-inkomsten van elektronische handel te beschermen wordt duidelijk als we zien dat de BTW goed is voor bijna één vijfde van de belastinginkomsten van de lidstaten en bijna de helft vormt van het budget van de Europese Gemeenschap. In het licht van deze cijfers hebben de Europese belastingautoriteiten van in het begin de stelling ingenomen dat de elektronische handel aan BTW onderworpen zou moeten worden. Bijgevolg wordt de e-business geconfronteerd met een stel regels, die niet de volledige omvang van de transacties, die mogelijk worden gemaakt door technologische ontwikkelingen, omvatten of die slecht zijn uitgerust om om te gaan met de stijging van grensoverschrijdende transacties, aangewakkerd door het Internet.

E-business en het huidige BTW-systeem

Indeling van de elektronische handel vanuit BTW-standpunt

Vanuit BTW-oogpunt kan men een drietal vormen van handel via het internet onderscheiden, elk gekenmerkt door hun eigen BTW-vraagstukken:

- *On-linebestelling van materiële goederen*, via elektronische post (e-mail) of rechtstreeks via de website van de leverancier, waarbij de goederen "off line" aan de klant worden geleverd via de gevestigde kanalen (koerier, post,..). Dit type elektronische handel is wezenlijk hetzelfde als via postorderverkoop.

- *On-linebestelling van diensten*, waarbij, eens de commerciële afspraken elektronisch gestart, de dienst zelf via de traditionele kanalen wordt geleverd. Dit type van elektronische handel verschilt van traditionele dienstverlening doordat het tussenpersonen, die oorspronkelijk waarde toevoegden in de relatie (zoals reisagenten, verzekeringsmakelaars en effecten-makelaars), uit deze relatie verwijderd. Deze handelingen vallen echter buiten het bestek van deze bijdrage.
- *On-linebestelling én levering van "virtuele" goederen en diensten die in digitale vorm gedownload kunnen worden*. Waar de omvang van deze echte elektronische handel vroeger beperkt was tot het downloaden van software en informatie, is dit tegenwoordig snel aan het uitbreiden naar audio-visuele producten, ontspanning, opleidingen, diensten in verband met telecommunicatie, enzovoort.

On-linebestelling gevolgd door een fysieke levering van goederen

De off-line verkoop van materiële goederen via het internet brengt geen nieuwe BTW-vraagstukken met zich mee. De wijzigingen zullen in hoofdzaak kwantitatief van aard zijn, daar het internet toelaat de verkoopsorganisatie te concentreren en op die manier de grensoverschrijdende transacties opdrijft.

Hierna wordt aan de hand van een eenvoudig voorbeeld (de verkoop van een boek) de toepasselijke BTW-regeling uit de doeken gedaan. Een eerste punt behandelt de situaties waarbij een Belgische leverancier het boek fysisch naar verschillende bestemmingen verstuurt. Een tweede punt behandelt een Belgisch bedrijf dat zelf een on-line-

bestelling geplaatst heeft en vervolgens vanuit verschillende plaatsen het boek toegestuurd krijgt.

Verkoop het boek

In casu is het internet louter een middel om de handelstransactie tot stand te brengen. Verschillende situaties kunnen onderscheiden worden:

- Het boek wordt geleverd vanuit een Belgische opslagplaats *naar een Belgisch leveringsadres*. BTW-technisch is dit een interne Belgische levering, onderworpen aan de Belgische BTW (in casu 6%). De leverancier zal de Belgische BTW moeten afdragen aan de Schatkist. In het *business-to-business* (bedrijf naar bedrijf of B2B) segment dient de afnemer binnen de daartoe gestelde termijn een conforme factuur te ontvangen. In het *business-to-consumer* (bedrijf naar consument of B2C) segment, met name voor leveringen aan natuurlijke personen die de goederen aanwenden voor hun privé-doeleinden (particulieren), kan de leverancier gebruik maken van de ontheffing tot facturatie en de verkoop registreren in zijn dagboek van ontvangsten. In het laatste geval is de BTW verschuldigd op het tijdstip van betaling door de klant.
- In het geval men het boek vanuit de Belgische opslagplaats levert *naar een adres buiten de Europese Unie*, kan de Belgische leverancier zijn levering principieel vrijstellen van de Belgische BTW om reden van uitvoer. Dit zal in eerste instantie het geval zijn indien de leverancier zelf instaat voor het vervoer van het boek of dit voor zijn rekening laat doen². Indien daarentegen de klant zelf het boek komt ophalen, dan kan de vrijstelling van BTW enkel ingeroepen worden indien de klant zelf niet in België gevestigd is³. Belgische afnemers betalen bij “af-fabriek”-leveringen dus steeds Belgische BTW.
- De toepassing van de vrijstelling is onafhankelijk van de hoedanigheid van de klant (onderneming, particulier, vereniging, overheidsinstelling,...). De leverancier dient wel te kunnen

bewijzen dat de goederen daadwerkelijk uitgevoerd zijn (uitvoeraangifte⁴,...).

In een laatste geval is het mogelijk dat het boek geleverd wordt *naar een adres in een andere lidstaat van de Europese Unie*. Veel meer dan in de vorige twee punten dient men hier een onderscheid te maken naar de hoedanigheid van de klant:

1. Indien de klant een belastingplichtige is in die lidstaat, kan de Belgische leverancier zijn levering vrijstellen om reden van intracommunautaire levering op voorwaarde dat hij in het bezit is van het geldig BTW-nummer van zijn klant én hij het transport van de goederen naar een andere lidstaat kan aantonen⁵. De leverancier vermeldt de levering van het boek op de kwartaallijst van vrijgestelde IC leveringen.
2. Indien daarentegen de klant een ‘particulier’ is in de betreffende Lidstaat én hijzelf het boek in België komt ophalen (hetgeen weinig waarschijnlijk is), betaalt hij steeds 6% Belgische BTW. Indien daarentegen de leverancier instaat voor de verzending, zijn er twee mogelijkheden: in beginsel zal de levering onderworpen zijn aan de Belgische BTW (in casu 6%). Indien evenwel de hier bedoelde leveringen aan ‘consumenten’ in die betreffende lidstaat tijdens één kalenderjaar een bepaalde drempel overschrijden⁶ of indien de leverancier hiervoor geopteerd heeft, wordt zijn levering belast in de lidstaat van aankomst van de goederen. Dit is het zogenaamde stelsel van de ‘verkoop op afstand’, geïntroduceerd in 1993, om postorderbedrijven te verhinderen de verschillen in BTW-tarieven binnen Europa uit te buiten. De leverancier wordt zelf schuldenaar van de BTW in de lidstaat van aankomst en dient hiertoe bepaalde verplichtingen te vervullen die kunnen variëren van lidstaat tot lidstaat. In ieder geval moet men een factuur uitreiken en wordt de BTW verschuldigd op het tijdstip van uitreiken van de factuur (en dus niet langer op het tijdstip van de betaling). Dit is een belangrijke hinderpaal gebleken voor postorderbedrijven die veel te maken

krijgen met slechte betalers, omdat hun afstand ten opzichte van de klant hun inschatting van diens kredietwaardigheid beperkt. Aangezien elektronische handel meestal on-linebetalingen vereist, zouden de financiële gevolgen van het stelsel van de verkoop op afstand beperkt moeten worden. Via het stelsel van de verkopen op afstand wordt de leverancier ook geconfronteerd met de verschillen in BTW-tarieven tussen de verschillende lidstaten. Concreet voor de verkoop van boeken kan het opportuun zijn om bij leveringen aan Britse particulieren te opteren voor toepassing van de Britse BTW. Boeken zijn er immers onderworpen aan het nultarief.

3. Een derde en laatste mogelijkheid is deze waarbij de klant een bijzondere belastingplichtige is (een lid van de zogenaamde ‘bende van vier’)⁷. Voor de aankopen van goederen die deze afnemers verrichten in andere lidstaten is een drempel vastgesteld die – afhankelijk van de lidstaat van vestiging – varieert doch niet lager is dan 10.000 euro⁸. Indien de drempel overschreden is of de afnemer heeft hiertoe geopteerd, wordt de afnemer behandeld als een ‘gewone’ belastingplichtige en geldt de regeling zoals vermeld in punt 1. Indien daarentegen de afnemer de drempel niet overschrijdt én hiertoe niet geopteerd heeft, wordt hij behandeld als een ‘particulier’ en geldt hetgeen uiteengezet is onder punt 2.

Niettemin de huidige BTW-regels voldoende aangepast zijn aan dit soort ‘off-lineleveringen’, wordt het onmiddellijk reeds duidelijk dat de leverancier via zijn website op het tijdstip van de on-linebestelling voldoende gegevens omtrent de levering zelf (plaats van de levering, verschillend leverings- en facturatie-adres,...) en de klant (particulier, belastingplichtige, BTW-nummer,...) moet kunnen inzamelen teneinde een correcte BTW-verwerking te bewerkstelligen. Bovendien is het duidelijk dat wanneer de internet-handelaar zich richt op het B2C segment, de behaalde omzet in de verschillende lidstaten zeer goed opgevolgd dient te worden. Van bij het bouwen van de website gericht

op consumenten moet er bij het bepalen van de prijs rekening worden gehouden met de verschillende BTW-tarieven en de verplichting om alle prijzen inclusief BTW en alle bijkomende kosten te vermelden op de website.

Aankoop van het boek

In de veronderstelling dat een Belgisch bedrijf een boek on line bestelt en het naar haar zetel in België laat verzenden, dient men met de volgende mogelijkheden rekening te houden (de verzending vanuit België wordt buiten beschouwing gelaten):

- Het boek wordt verzonden vanuit een andere lidstaat dan België: het Belgisch bedrijf verricht een intracommunautaire verwerving van goederen in België⁹. De Belgische BTW wordt door de verwerver zelf betaald via zijn periodieke BTW-aangifte (stelsel van verlegging van heffing).
- Het boek wordt verzonden vanuit een derde land: De Belgische koper verricht een invoer¹⁰ in België en dient alhier invoerrechten en invoer-BTW te betalen. Evenwel bestaat er op Europees vlak een toelating voor vrijstelling van belasting en douanerechten voor kleine zendingen, die een invoerwaarde van minder dan 22 euro hebben. Deze vrijstelling, bedoeld om de werkdruk van de douane-autoriteiten te verminderen bij de jacht op kleine douanerechten en om de clearingprocedures sneller te laten verlopen, wordt in de meeste lidstaten ondersteund door een BTW-vrijstelling bij importgoederen¹¹. Hoewel postorders uitgesloten kunnen worden van deze BTW-vrijstelling (zoals in België), hebben niet veel lidstaten dit toegepast en daarom kunnen veel niet-communautaire bedrijven hun logistieke operaties zodanig structureren om van deze vrijstelling te kunnen genieten. Via één of meerdere centrale punten worden de goederen, als een gecombineerde zending, geïmporteerd op naam van de uiteindelijke klant waardoor er geen BTW betaald wordt.

On-linelevering van goederen en diensten

Veruit de belangrijkste uitdaging die de elektronische handel aan de Europese BTW-reglementering stelt, betreft de on-linelevering van ge digitaliseerde producten (“downloaden”). Het is binnen de EG vrij algemeen aanvaard dat gedigitaliseerde producten alleen maar als leveringen van diensten, vanuit BTW-oogpunt, gezien kunnen worden en niet als goederen zoals dit het geval is voor hun materiële tegenhangers.

In de huidige stand van de Europese wetgeving is er wel nog discussie over het type van diensten dat ontstaat wanneer men on-line-goederen en diensten levert:

- In de meeste landen vinden we een aanwijzing dat transacties die te maken hebben met het downloaden van software (programma’s, spelletjes,...) of andere data (MP3-bestanden, films, boeken,...) gekwalificeerd worden als de verschaffing van informatie¹². Hernemen we hierbij ons voorbeeld van het boek. Het boek wordt on line tegen betaling ter beschikking gesteld door een Belgische leverancier:
1. Indien het boek gedownload wordt door een Belgische klant (ongeacht of deze BTW-plichtige is of niet), is er 21% Belgische BTW verschuldigd over de trans-

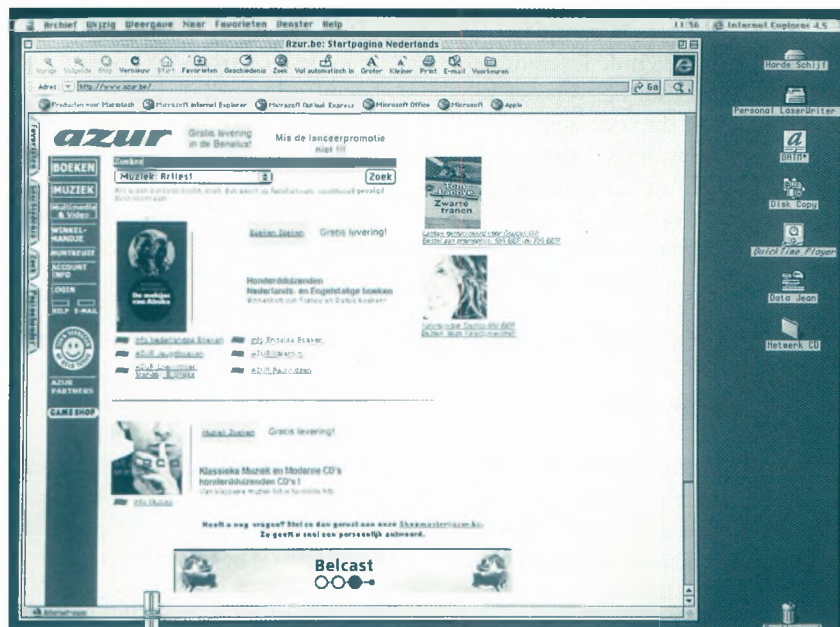
actie. Merk op dat het verlaagd tarief van 6% in casu niet van toepassing is op de immateriële variant van het boek.

2. Indien het downloaden daarentegen gebeurt door een afnemer gevestigd in een andere lidstaat dan België, moet men met het volgende onderscheid rekening houden. De afnemer is geen belastingplichtige (particulier, overheid,...): er is 21% Belgische BTW verschuldigd¹³. De afnemer is een belastingplichtige die de handeling gebruikt in het kader van zijn economische activiteit: de dienst wordt gelokaliseerd in de lidstaat waar de ontvanger gevestigd is¹⁴. De BTW wordt betaald in deze lidstaat door de afnemer (verlegging van heffing). Bijgevolg wordt er geen Belgische BTW betaald.
3. Een afnemer tenslotte die gevestigd is buiten de Europese Unie kan – ongeacht zijn hoedanigheid (belastingplichtige of particulier) – het boek downloaden zonder betaling van Belgische BTW¹⁵.

Stel dat dit boek daarentegen wordt gedownload door een Belgisch bedrijf:

1. Het boek wordt on line aangeboden op een Belgische website: Er is 21% Belgische BTW verschuldigd.

Vanuit BTW-oogpunt kan men een drietal vormen van handel via het internet onderscheiden, elk gekenmerkt door hun eigen BTW-vraagstukken.

2. Het boek wordt gedownload vanop een buitenlandse site (lidstaat of derde land).

De dienst wordt gelokaliseerd in België, vermits de afnemer er gevestigd is¹⁶. De Belgische BTW (21%) wordt voldaan door de afnemer (verlegging van heffing).

Een particulier daarentegen die hetzelfde boek downloadt via een Luxemburgse site, betaalt 15% Luxemburgse BTW. Indien de website zich in de Verenigde Staten bevindt, betaalt de particulier zelfs helemaal geen BTW.

Uit deze voorbeelden blijkt duidelijk dat de off-line en on-line-verkopen zeer verschillend behandeld worden inzake BTW, terwijl het voorwerp van de overeenkomst in wezen hetzelfde is. De klant koopt immers een boek, in het ene geval in tastbare vorm, en in het andere geval in een gedigitaliseerde vorm. Laatstgenoemde versie kan makkelijk via een printer in een tastbaar boek omgezet worden. De verschillende BTW-behandeling is bijgevolg niet helemaal verantwoord en ondermijnt ons inziens het neutraliteitsprincipe van de BTW. Denken we maar aan de verschillende BTW-tarieven en het verschil inzake invoer (goederen) en niet-invoer (diensten), vooral geaccentueerd in het B2C-segment.

- Als de dienst enkel bestaat uit de raadpleging of het bekijken van bestanden of websites (zonder downloading), zoals sites met spelletjes of nieuwsdiensten, of het betreft een on-lineuitwisseling, dan is de toepassing van de BTW minder duidelijk. Bepaalde

lidstaten hebben deze on-line-diensten gekwalificeerd onder bestaande categorieën van hun materiële tegenhangers, waarbij de plaats van levering de plaats is waar ze fysisch worden uitgevoerd¹⁷. Komen tot duidelijke oplossingen voor elektronische handel op grond van deze regels blijkt een zeer moeilijke opgave te zijn, wanneer we bijvoorbeeld denken aan on-lineopleidingen waarbij de leraar en de leerlingen zich in twee of meer verschillende landen bevinden. De dienstverrichter zal zich in casu genoodzaakt zien een BTW-registratie te nemen in verschillende landen.

- In de rand van de eigenlijke e-commerce transacties, doen zich ook een hele reeks handelingen voor die ermee verband houden, zoals het ontwerpen van een website. Een dergelijke dienstverrichting wordt gelokaliseerd volgens het algemeen criterium en wordt belast in het land van de dienstverrichter.

Een Belgisch bedrijf dat een website laat ontwikkelen in Amerika betaalt hierop geen BTW.

Een Nederlandse opdrachtnemer daarentegen zal 17,5% Nederlandse BTW dienen in rekening te brengen, die de Belgische opdrachtgever eventueel kan recupereren via de teruggaafprocedure van de Achtste richtlijn.

Geplande ontwikkelingen in het BTW-regime

Onzekerheid, concurrentieverstoring (tussen EU- en niet-EU-

bedrijven) en verschil in BTW-tarieven zijn de drie voornaamste verzuchtingen bij toepassing van de huidige BTW-regels op de on-lineleveringen via internet. De vraag stelt zich of het recente voorstel van de Europese commissie – dat men uiteraard nog moet goedkeuren – hier een oplossing kan voor bieden¹⁸?

Als uitgangspunt heeft de Commissie gesteld dat de bestaande belastingregels worden aangepast en er geen nieuwe of speciale belastingen voor elektronische handel nodig zijn.

Om de onzekerheid in plaatsbepaling en de concurrentieverstoring weg te nemen wordt een nieuw lokalisatiecriterium voorgesteld (nieuw artikel 9 (2) (f) van de Zesde richtlijn) dat eenvormig de plaats van de dienst definieert voor *“levering, via elektronische weg, van onder meer diensten in verband met culturele en onderwijsactiviteiten en van software, informatieverwerking, computerdiensten, met inbegrip van webhosting en soortgelijke diensten en van informatie”*.

Voor grensoverschrijdende transacties tussen BTW-plichtigen, vindt de dienst plaats waar de ontvanger van de dienst gevestigd is (verlegging van heffing). Hetzelfde principe geldt zelfs voor niet-belastingplichtigen (particulieren, overheden,...) gevestigd in een derde land. De vernieuwing situeert zich vooral op het vlak van de niet in de EU gevestigde ondernemers die deze diensten verstrekken aan niet-belastingplichtigen in de EU. Het voorstel hanteert een drempel van 100.000 euro om de ‘kleine’ van de ‘grote’ ondernemers te onderscheiden. Indien het bedrag

CARL ADAMS NV

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

van de handelingen, exclusief BTW, gerealiseerd aan niet-belastingplichtige kopers deze drempel niet overschrijdt, is er geen EU-BTW verschuldigd en blijft de handeling in beginsel onbelast. Indien de drempel overschreden wordt, zal de ondernemer zich moeten laten identificeren voor BTW-doeleinden in de eerste lidstaat waar hij deze diensten levert. Hij zal er geacht worden over een vaste inrichting te beschikken voor BTW-doeleinden en van daaruit al zijn diensten verstrekken. U begrijpt reeds onmiddellijk dat een keuze voor een lidstaat met een hoog tarief (België: 21%, Zweden: 25%) minder voor de hand ligt dan een keuze voor bijvoorbeeld Luxemburg (15%) of Duitsland (16%).

Bij grensoverschrijdende transacties tussen EU-BTW-plichtigen, zou er slechts zonder BTW kunnen gefactureerd worden indien de leverancier zekerheid heeft omtrent de geldigheid van het BTW-nummer van zijn afnemer. De belastingadministraties zouden de leveranciers in de mogelijkheid voorzien om online BTW-nummers te controleren. In ieder geval dient men dit initiatief toe te juichen, ook voor de traditionele handel (IC leveringen).

Het probleem inzake verschillende BTW-tarieven wordt vooralsnog niet opgelost.

Niettemin de grondidee van het voorstel zonder meer positief is, duiken in de vakliteratuur wederom kritische vragen op: Zal het nieuwe lokalisatiecriterium niet snel verouderd zijn eens er opnieuw nieuwe

technologieën opduiken? Zal elke lidstaat de termen "soortgelijke diensten" en "computerdiensten" identiek interpreteren? Wat met de drempel van 100.000 euro? Een Belgische belastingplichtige kan maar 225.000 fr. omzet halen wil hij als kleine onderneming gekwalificeerd worden...

Besluit

Onzekerheid, concurrentievervalsing (tussen EU- en niet-EU-bedrijven) en verschil in BTW-tarieven zijn de drie voornaamste verzuchtingen bij toepassing van de huidige BTW-regels op de on-line leveringen via internet.

Het recente voorstel van de Europese commissie stelt een nieuw lokalisatiecriterium voor, om de onzekerheid in plaatsbepaling en de concurrentievervalsing weg te nemen.

Het probleem inzake verschillende BTW-tarieven wordt vooralsnog niet opgelost.

- 1 Overeenkomstig Tabel A, rubriek XIX, 1 van de bijlage bij het K.B. nr. 20 d.d. 20 juli 1970 zijn boeken onderworpen aan het verlaagd tarief van 6%.
- 2 Art. 39, §1, 1° W.BTW.
- 3 Art. 39, §1, 2° W.BTW.
- 4 Voor postzendingen en colli's van geringe waarde bestaan vereenvoudigde uitvoerprocedures.
- 5 Art. 39bis, 1° W.BTW.
- 6 Deze drempel is, afhankelijk van de bepaalde lidstaat, bepaald op 35.000 of 100.000 euro.
- 7 De 'bende van vier' bestaat uit: niet-belastingplichtige rechtspersonen (overheid,...), vrijgestelde belastingplichtigen (notarissen, advocaten,...),

forfaitaire landbouwers en 'kleine ondernemingen'.

- 8 In België: 450.000 fr. of 11.155,21 euro.
- 9 Art. 25ter W.BTW.
- 10 Art. 23, §2 W.BTW.
- 11 Voor België: art. 18 van het K.B. nr. 7 d.d. 29 december 1992.
- 12 Art. 9, 2 e van de Zesde Richtlijn – art. 21, §3, 7° d W.BTW.
- 13 Art. 21, §2 W.BTW.
- 14 Art. 21, §3, 7° d W.BTW.
- 15 Idem.
- 16 Idem.
- 17 Art. 9, 2 c van de Zesde richtlijn – art. 21, §3, 4° a W.BTW. Volgens het Europese BTW-comité is dit de plaats waar de afnemer de vermakelijkheids- of onderwijsprestatie afneemt.
- 18 COM(2000) 349 final, 7 juni 2000.

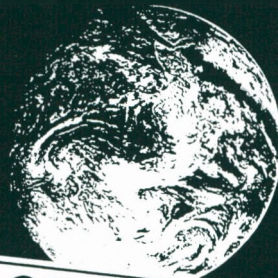
ZEEBRUGGE: THE PLACE TO BE FOR BUSINESS

Investeer nu in de toekomst. De Transportzone Zeebrugge biedt ruimte (gronden) en burelen voor alle Haven- en Transportgebonden bedrijven.

Voor inlichtingen en begeleiding bel nu NV TRANSPORTZONE op het nummer 050 / 54.76.47 (internationaal /3250.547.647)

TRANSPORTZONE ZEEBRUGGE NV

AN OFFICE WITH A
WORLDWIDE VIEW!

bisof 050.33.78.16